

Štoreški ŽELEZAR

Julij 1962
Št. 7 Leto II

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE ŠTORE

IZVRŠITEV LETNEGA PROIZVODNEGA
PLANA ZA JUNIJ 1962

1. Aglomeracija	54,0 %
2. Elektroplavž	54,0 %
3. Jeklarna	48,5 %
4. Valjarna	47,6 %
5. Livarna: siva litina	56,5 %
6. Obdelovalnica valjev	29,7 %
7. Samotna	27,2 %
Skupaj podjetje	50,2 %

STORSKI ŽELEZAR, glasilo delovnega kolektiva Železarne Štore — Izdaja delavski svet — Izhaja vsak mesec — Odgovorni urednik: Stane Ocvirk — Uredniški odbor: Avgust Boršič, Marjan Klinc, Rajko Markovič, Jože Mastnak, Stane Ocvirk, Viktor Opaka, Franc Rozman, Ivan Stepančič, inž. Niko Zakonjšek in Drago Završnik — Uredil Danilo Domajnko, »Delavska enotnost« — Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani

Govor tov. Opaka Viktorja na svečani otvoritvi metalurških iger

Tovarišice in tovariši
— športniki

Kolektiv železarne Štore je s prijetnim presenečenjem sprejel vest, da bo prireditelj III. letnih metalurških športnih iger Jugoslavije. Združenje jugoslovanskih železarn ima poleg velikih zaslug za sodelovanje med železarskimi kolektivi tudi to zaslugo, da se vsako leto srečamo na letnih ali zimskih športnih igrah. Organizacija športnih prireditev v tako velikem obsegu nima namena dosegati vrhunskih rezultatov športnikov, ampak predvsem, da bi se mladi športniki, vzgojeni v socialističnem duhu, spoznali med seboj in tako krepili zavest in poglobljali enotnost jugoslovanskih narodov.

Kolektiv železarne Štore je že več let gojil tiho željo, da bi ustvaril pogoje za tako veliko športno prireditev, ki je ena največjih v celjskem okraju.

stični družbi se ne moremo zapirati v ozek krog, ampak v polni meri posegamo v javno in družbeno življenje.

Trdno se zavedamo, da vsaka telesna vaja, vsaka športna panoga in igra razvija še vrsto drugih pozitivnih lastnosti našega individualnega in socialnega značaja. Borbenost, krepka volja, discipliniranost, pogumnost in kolektivnost ter spoštovanje sposobnosti drugega so lastnosti, ki jih lahko razvijamo s športom. Te lastnosti pa so nam potrebne na delovnih mestih in v kolektivnem upravljanju v tovarnah.

Začetek železarstva v Štoreh datira iz leta 1809, v industrijskem smislu pa iz leta 1851. Preko 100 let staro podjetje se je do danes razvijalo zelo počasi. Ves ta čas ni bilo sredstev za druge potrebe, najmanj pa so jih vložili v razvoj športne dejavnosti. Začetki organiziranega

športu prostovoljnih delovnih ur in s tem ustvarili pogoje, da smo se danes lahko zbrali v takem številu na tako pomembno športno prireditev.

Uspeh ni le v tem, da so vložili toliko prostovoljnega dela, ampak predvsem v tem, da je kolektiv dokazal enotnost in razumevanje za kolektivne družbeno koristne akcije. Ta velika pridobitev športnih objektov je odraz enotnosti in zavesti kolektiva, zato naj služijo objekti za poglobljanje enotnosti med jugoslovanskimi narodi na takih masovnih športnih prireditvah, kot so metalurške igre.

Največja želja prireditelne odbora in celotnega kolektiva železarne in vseh prebivavcev Štor je, da športniki iz železarskih podjetij, predvsem pa športniki in predstavniki iz naših bratskih republik ne bi cenili naših prizadevanj in pridobitev po

22. julij - dan vstaje

Vsako leto proslavljamo 22. julij — dan vstaje slovenskega ljudstva. Na ta dan, leta 1941, se je slovensko ljudstvo uprlo fašističnim okupatorjem in domačim izdajavcem. Od tega zgodovinskega dogodka in herojske borbe proti fašističnim osvajavcem je minilo že 21 let. Fašistične tolpe, ki so med prvimi v Evropi napadle naše ozemlje, niso mogle zlomiti svobodnega duha naših ljudi. Čeravno so kapitulirali državni in vojaški vrhovi, zemlja je bila razkosana na veliko okupatorskih področij, okupator ni uspel zatreti začetek oborožene vstaje. Komunistična partija Jugoslavije je ocenila svetovni zgodovinski pomen in organizirala vsesplošen odpor proti sovražniku, kar beleži naša zgodovina kot začetek oborožene vstaje.

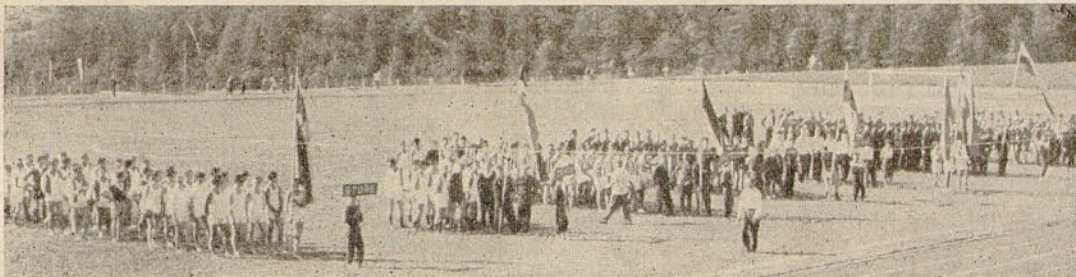
Ce praznujemo vsako leto dan vstaje, s tem ni rečeno, da nas ta dan posebej opomni na neko dolžnost, ki se je sicer ne bi zavedali. Praznujemo ga, ker bi želeli ob njem tistim, ki so pred mnogimi leti pozabili nase in dali za lepo in veliko stvar — svobodo — vse kar so imeli, pokazati, da znamo ceniti njihova dejanja. Na te tovariše nas spominjajo številni grobovi, ki so v našem kraju na področju Svetine.

Spominjamo se tudi tistih živih borcev NOV, ki so s skupnimi napori z drugimi delovnimi ljudmi dali svoj prispevek k hitrejši graditvi našega sistema, h krepitvi materialne osnove družbe in hitrejšemu razvoju socialističnih družbenih odnosov. Ob tem delu so prenašali bogate izkušnje revolucionarnega boja in socialistične graditve na mlado generacijo, ki danes stopa na njihova mesta.

V čast praznikoma — dnevu borca in dnevu vstaje — je krajevna organizacija ZB otvorila v nedeljo, dne 15. julija dom oddiha na Svetini — »Vrtnčev dom«.

Ta dom so borci zgradili s prostovoljnim delom, s pomočjo ostalih organizacij in pomočjo kolektiva železarne Štore. Dom bo poleg številnih spomenikov in obeležij spominjal mlajše rodove na borbenost, ki jo je naše ljudstvo izkazalo v II. svetovni vojni.

Ivan Žmahar

Ekipa železarne ob otvoritvi metalurških iger

Zavedali smo se, da je za razvoj telesnih sposobnosti, zdravja in kulture naših delovnih ljudi potrebna tudi telesna vzgoja.

Nagel razvoj industrializacije v naši državi je vključil veliko število ljudi v industrijsko proizvodnjo in s tem bistveno vplival na oblikovanje miselnosti, fizičnih in karakteristnih lastnosti delovnega človeka. Delo v industriji zahteva visoko razvite sposobnosti proizvajalca. Ta enostranska zaposlitev pa človeka močno utruja, zato teži k vsestranski — torej tudi telesni vzgoji, kajti v sociali-

športa sicer segajo v leto 1930, kar je dokaz, da je železarski delavec čutil potrebo po športnem izživiljanju, vendar pogojev za hitrejši razvoj ni bilo. Športni objekti so bili postavljeni šele v zadnjih letih.

Celotni kolektiv se je zavedal, da imata podjetje in komuna premalo finančnih sredstev za zgraditev športnih objektov, zato je s polnim razumevanjem sprejel pobudo političnih organizacij, da to veliko nalogo lahko opravimo le s prostovoljnim delom. V zadnjih štirih letih so člani kolektiva opravili preko 200

rezultatov športnih prireditev, ker to ni osnovni namen, ampak po vloženem trudu za razvoj športnega življenja v našem kraju.

Prepričani smo, da bomo v vseh športnih panogah, ki so na programu, dokazali, da smo športniki — vzgojeni v socialističnem duhu in s tem opravičili pridobitve, ki nam jih je omogočila naša družbena ureditev. Naj velja znano geslo — zdrav duh v zdravem telesu.

V imenu kolektiva železarne Štore otvarjam svečano prireditev III. letnih metalurških športnih iger Jugoslavije.

OBISKALI SO NAS

V petek 6. julija t. l. nas je obiskala delegacija vodstva socialistične stranke za pokrajino Torino, ki se je mudila v gosteh pri okrajnem odboru SZDL Celje. Delegacija si je med drugim ogledala tovarno »Konus« v Slov. Konjicah in steklaro Rogaška Slatina, obiskali so tudi Velenje. V našem podjetju so se zanimali za organizacijske oblike proizvodnje, zlasti pa za delavsko samoupravljanje. Z obiskom v naši železarni so bili zelo zadovoljni.

Rudi Uršič

ZAHVALA

Vsi tisti, ki smo bili na dopustu v našem domu na Rabu od 13. VI. do 22. VI. 1962, se iskreno zahvaljujemo vsemu tamkajšnjemu osbeju, posebej pa kuharici tov. Mili in upravniku tov. Zahojniku za skrb in pozornost, ki so nam jo posvečali. Bili smo z vsem zadovoljni, posebej pa z dobro hrano in solidno postrežbo in želimo, da bi tako ostalo do konca sezone.

Dopustniki prve skupine

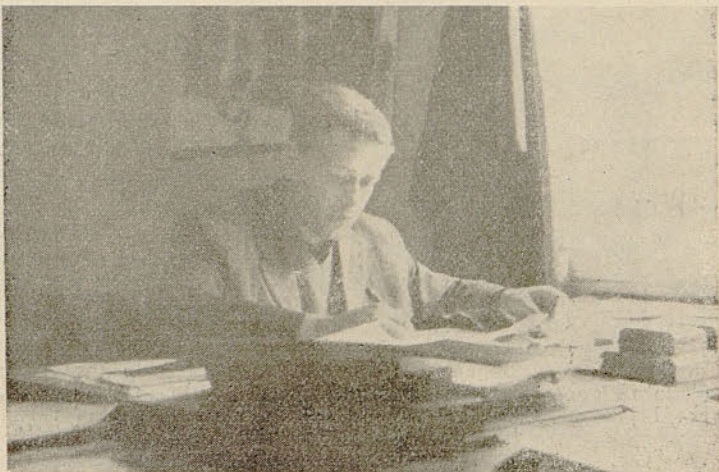

Seznam članov komisij pri DS podjetja

1. Komisija za izvajanje in koordinacijo dela med CDS in ODS:
 1. Opaka Viktor, predsednik,
 2. Seliga Vinko, namestnik,
 3. Jermol Vilma,
 4. Boršič Avgust,
 5. Spolenak Franc.
2. Finančna komisija:
 1. Franulič Anton, predsednik,
 2. Vok Marija, namestnik,
 3. Knez ing. Peter,
 4. Arzenšek Bogomir,
 5. Čretnik Ivan.
3. Tehnično kapitalna komisija:
 1. Burnik ing. Dušan, predsednik,
 2. Jelerčič ing. Rado, namestnik,
 3. Zagoričnik Ignac,
 4. Ramšak Marjan,
 5. Krajnc Aleksander.
4. Komercialna komisija:
 1. Maganja Vlado, predsednik,
 2. Gajšek Jože, namestnik,
 3. Golob Jože,
 4. Zolnir Ivan,
 5. Čuvan Olga.
5. Komisija za HTV in požarno varnost:
 1. Krumpak Štefan, predsednik,
 2. Vengust Ivan, namestnik,
 3. Skornik Franc,
 4. Knez Jože,
 5. Janžekovič Srečko,
 6. Grdina Peter,
 7. Zohar Jurij.
6. Komisija za kadre in štipendije:
 1. Pišek Alojz, predsednik,
 2. Lončarič Jože, namestnik,
 3. Gorišek ing. Ciril,
 4. Judež Ivan,
 5. Markovič Rajko,
 6. Rozman Franc,
 7. Kragl Jože.
7. Komisija za razdelitev stanovanj:
 1. Grdina Peter, predsednik,
 2. Platovšek Franc, namestnik,
 3. Seliga Karel,
 4. Skale Aleksander,
 5. Vengust Ivan (modelna mizarna),
 6. Perčič Ivan,
 7. Starlekar Franc,
 8. Vodeb Jože,
 9. Križanec Rezika.
8. Disciplinska komisija:
 1. Spolenak Franc, predsednik,
 2. Janžekovič Srečko, namestnik,
 3. Stefančič Ivan,
 4. Lubej Martin,
 5. Salič Tomo,
 6. Kovač Janko.
9. Komisija za sklepanje in odpoved delovnega razmerja:
 1. Mackovšek Anton, predsednik,
 2. Mastnak Jože, namestnik,
 3. Markovič Rajko,
 4. Verbič Miško,
 5. Leban Jože.
10. Komisija za zaposlitev invalidov, žena in mladine:
 1. Seliga Vinko, predsednik,
 2. Cehner Ivanka,
 3. Rukavina Dane,
 4. Pavič Milan,
 5. Ostrožnik Silvo.
11. Komisija za prehrano:
 1. Zupanc Alojz, predsednik,
 2. Ocvirk Stanko, namestnik,
 3. Ocvirk Leopold,
 4. Jevšinek Tinica,
 5. Zibret Anton.
12. Komisija za prošnje in pritožbe:
 1. Gračner Ivan, predsednik,
 2. Mlakar Bogomir, namestnik,
 3. Trebovc Beno,
 4. Vrenko Ivan,
 5. Pišek Ivan.
13. Komisija za racionalizacijo:
 1. Jelerčič ing. Rado, predsednik,
 2. Zakonjšek ing. Niko, namestnik,
 3. Štor Angela,
 4. Krajnc Srečko,
 5. Pišek Alojz,
 6. Kramer Jože,
 7. Zohar Tinče.

Sposobnost s prizadevanjem

Tov. Tine Veber, referent za rekreacijo, še ni dolgo član našega kolektiva, vendar je s svojo prizadevnostjo in strokovno sposobnostjo dokazal večkrat, da je naš kolektiv pri izbiri zbral najboljšega. Pri organizaciji in izvedbi prireditve II. letnih metalurških iger Jugoslavije je pokazal izredno sposobnost, zato mu k velikemu uspehu pri delu čestitamo ter želimo, da bi pod njegovim vodstvom športno življenje na težko pridobljenih objektih zaživelo v polni meri in zajelo v prvi vrsti vso mladino in tudi druge člane našega kolektiva, ki jim je šport ravno tako potreben.

NAŠI PRAVILNIKI o delitvi osebnih dohodkov in čistega dohodka se usklajajo s splošno družbenimi načeli in merili

Navodilo o izvajanju splošno družbenih meril in načel o delitvi čistega dohodka, izdano v Uradnem listu FLRJ, št. 16/62 predpisuje, da se morata pravilnik o osebnih dohodkih in pravilnik o razdelitvi čistega dohodka uskladiti s splošno družbenimi načeli in merili.

Imenovana komisija ima razen naloge uskladiti pravilnike z družbenimi merili tudi nalogo revizije in dopolnitve zaradi določb pravilnika, ki so postale danes neskladne z gospodarskim razvojem podjetja in ne ustrezajo več najbolj pravični razdelitvi osebnih dohodkov.

Gospodarski uspehi, ki jih dosegamo v tekočem razdobju, tu so mišljeni predvsem uspehi in razmerja pri delitvi čistega dohodka, se primerjajo z uspehi in razmerji ustrezne dobe v prejšnjem letu.

Ce se pri tej primerjavi ugotovi, da je podjetje doseglo večji čisti dohodek, mora ravnati takole:

1. Osebnih dohodke sme povečati za odstotek, kolikor se je povečal čisti dohodek, le takrat, če je čisti dohodek dosežen izključno z večjim naporom in prizadevanjem delavcev.
2. Povečan čisti dohodek, ki izhaja zaradi splošnih sprememb v cenah, zaradi spremenjenih instrumentov delitve dohodka in delovanja drugih činiteljev mora podjetje vložiti v sklade.

Ce doseže podjetje večji čisti dohodek zaradi svoje boljše opreme, naprednejšega tehnološkega postopka, boljše izkoriščenosti zmogljivosti in uvedbe novih metod v proizvodnji, se mora zagotoviti večji odstotek za sklade.

Za osebne dohodke se sme nameniti le toliko sredstev, kolikor je zasluha delovnega kolektiva.

Povečanje sredstev za sklade se zagotovi tako, da se izračuna faktor K, ki ni nič drugega, kot vnaprejšnji odločeni odstotek hitrejšega naraščanja skladov pri povečanju čistega dohodka.

Iz tega izhaja, da se bo v pravilniku o delitvi čistega dohodka določil faktor K in pri tem stremelo, da se zagotovi stalno naraščanje skladov.

Kontrolo nad delitvijo čistega dohodka opravljajo občinske komisije na osnovi predpisane dokumentacije o delitvi čistega dohodka. Komisije ugotavljajo, ali je podjetje v svojem pravilniku

pravilno in skladno z družbenimi načeli predvidelo delitev osebnih dohodkov, oziroma ali je podjetje na podlagi zaključnega računa za leto 1961 skladno z družbenimi merili razdelilo čisti dohodek.

Izvršena je uskladitev čistega dohodka po zaključnem računu za leto 1961, ki kaže naslednje najvažnejše analitične pokazatelje.

Ugotovljena merila in razmerja, kot faktor K razmerje sredstev XO in X, služijo kot opravičilo pred družbo, da je kolektiv pri razdelitvi čistega dohodka pravilno razdelil čisti dohodek na osebne dohodke in sklade.

	1960	1961	Indeksi
Poslovna sredstva na delavca	3.398.176	3.541.613	104,2
Razmerje med skladi in osebnimi dohodki	03.996	0.759	189,9
Povprečni neto osebni dohodek na delavca	320.510	422.510	131,8
Razmerje:			
Sredstva 1961			
Sredstva 1960	1,12609		
XO =	0,3996		
X =	0,44997		
Čisti dohodek, očiščen vplivov instrumentov	1.453.609	1.594.609	109,8
Osebnih dohodki	1.038.610	1.229.929	118,4
Faktor K	1.000	1.007	

Delavski svet je na svojem zasedanju dne 13. VI. razpravljal o uskladitvi načel in potrdil razdelitev čistega dohodka na osebne dohodke in sklade tako, kot je izkazano po zaključnem računu za leto 1961.

V novem pravilniku o razdelitvi čistega dohodka za leto 1962, pa bodo vnešena vsa

tista določila delitve čistega dohodka, ki zagotavljajo podjetju trajnejši in stabilnejši razvoj. Predvsem se bo uveljavljalo načelo presoje uspeha dela. Pod kakšnimi pogoji je bil dosežen čisti dohodek, v kakšnem razmerju se je izvršila delitev in če je ta delitev v skladu z delitvijo v prejšnji dobi.

Albin Miklavc

Mladinci so zborovali

Posebnost našega področja v okviru celjske občine je že dalj časa narekovala potrebo po enotni organizaciji in povezavi mladine. Pred leti je sicer že bil formiran krajevni komite LMS, vendar ni dolgo obstajal. Sedaj ta potreba še bolj zahteva enotno organizacijo. Na pobudo tovarniškega komiteja LMS železarne ne Štore so izvolili iniciativni odbor, katerega člani so bili člani aktiva mladih komunistov — tovariši Jože Kragelj, Jože Grmek in Stane Ivanšek. V sodelovanju s tovarniškim komitejem so pripravili vse potrebno za ustanovno konferenco, ki je bila 15. 6. 1962 v kulturnem domu. Tej konferenci so mimo delegatov iz osnovnih organizacij prisostvovali tudi predstavniki občinskega komiteja LRS — Celje, ki jih je vodil tov. Dagmar Sušter. Prisotni so bili tudi sekretar terenske organizacije ZK tov. Klarič, predstavnik tovarniškega komiteja ZK železarne Štore tov. Arzenšek ter predstavniki drugih organizacij s področja Štor.

V krajevni komite LMS Štore je bilo na tej konferenci izvoljenih 16 članov, v nadzorni odbor pa trije. Na prvi seji novo izvoljenega komiteja je bil za predsednika izvoljen tov. Franc Rozman, za sekretarja pa tov. Jože Grmek, oba iz mehanične delavnice.

V nadaljevanju konference je predsednik tovarniškega komiteja LMS tov. Medved prebral program dela in statut novo ustanovljenega krajevnega komiteja. Uvodni referat je podal tov. Jože Kragelj, ki je med drugim dejal: »Z delom moramo pričeti takoj. Ne čakajmo direktive od zgoraj. Tu je delovna akcija, tu je ideološko politično izobraževanje, kjer premalo delamo, tu je strokovno izobraževanje in kulturno razvedrilo. Že takoj jutri moramo pričeti z delom, da bomo lahko zadovoljni ob letni kon-

ferenci, na kateri bomo podali obračun našega dela.« V diskusijo so posegli še delegati iz osnovne organizacije LMS Teharje, Pečovje, Laška vas, Kompole, MŠ železarne itd. V diskusiji so razpravljali tudi predstavniki organizacij iz Štor in predstavniki občinskega komiteja LMS iz Celja. Gradiva za diskusije je bilo več kot dovolj. Nanizali so vrsto problemov, želja in uspehov mladih na vasi, na terenu, na šolah in v tovarni. Diskusija je dala obilo gradiva in smernic za nadaljnje delo. Novemu krajevni komiteju želimo v prihodnje mnogo uspeha.

Jakec Tanšek

Predsednik iniciativnega odbora krajevnega komiteja LMS tovariš Jože Kragelj

PISMO UREDNIŠTVU

OB ZAKLJUČKU ADMINISTRATIVNE ŠOLE

V mesecu juniju smo slušateljice 2-letne administrativne šole, oddelka za odrasle, opravile zaključni izpit. Solo je organiziral IC v Storah ob sodelovanju železarne.

Kako potrebna je bila taka šola, pove že to, da se je vanjo vpisalo 22 uslužbenk in uslužbencev železarne Store, čeprav niso vsi vztrajali do konca. Vsem, ki so se zanimali, je bilo s to šolo omogočeno, da si pridobijo ali izpopolnijo znanje, ki je potrebno za opravljanje administrativnega dela ter si na ta način pridobijo strokovno znanje. Marsikdo za to doslej ni imel možnosti. Zavedamo se, da je administrativno delo važno in odgovorno in da le dober administrator lahko koristi in pomaga svojemu vodji in oddelku.

Ob tej priliki se slušateljice AS najtopleje zahvaljujejo železarni Store in vsem tovarišem, ki so nam pri šolanju pomagali in nas spodbujali, za vso skrb in trud pri organiziranju šole. Prav tako se zahvaljujemo tovarišem predavateljem, ki so žrtvovali svoj prosti čas in nam posredovali znanje.

Tudi v bodoče želimo toliko razumevanja in uspeha pri izobraževanju kadrov. Slušateljice AS

Tov. Jevšinec Alojz proslavlja svoj praznik v krogu dobro razpoloženih sodelavcev

PREPREČEVANJE
PROPADANJA MATERIALA
NA ODPRTIH SKLADIŠČIH

Različne surovine in drugi material pogosto skladiščimo na odprtih skladiščnih prostorih. Material je na ta način izpostavljen erozijskemu delovanju vetra in dežja ter sčasom propada. Ameriška firma Johnson — March Corp. pa je razvila način, s katerim lahko preprečimo to škodljivo delovanje. V vodo zmešani visokokvalitetni polimerizat (emulzijo) pobrizgajo na primer po kupih skladiščene rude. Tvori se tenka in prožna skorja, ki je zelo odporna proti razpadanju ter s tem zaščiti rudo.

Ing. Niko Zakonjšek

Tehnični podlistek

Lastnosti nodularne litine

Nodularna litina je nov tehnični material, ki ga prištevamo v skupino sivega litega železa. Za razliko od navadne sive litine, pri kateri je ogljik izločen v obliki lističev, ima pri nodularni litini grafit okroglo obliko. Pri sivi litini z lističastim grafitom je metalna osnova tako oslajljena, da ne vzdrži visokih napetosti. Nodularna litina nima te slabosti. Odlikuje jo predvsem visoka trdnost, žilavost in plastičnost, visok modul elastičnosti, kakor tudi dobra odpornost proti obrabi in koroziji. Tudi pri izdelavi odlitkov se ne razlikuje bistveno od sive litine z navadnim grafitom, dobro se lije in dobro mehansko obdeluje.

Ta novi material je po svetu poznan pod imenom »NODULAR IRON« (Vel. Britanija), »DUCTILE IRON« (ZDA), »KUGELGRAPHITEGUSSEISEN« (Nemčija), »VISOKOPROČNIJ ČUGUN«, »MAGNIEVIJ ČUGUN« (SSSR). The Mond Nickel Company ima patentirano izdelavo nodularne litine na osnovi dodatka NiMg pod imenom »SPHÄRO-GUSS«.

Danes nodularna litina uspešno zamenjuje zaradi svojih lastnosti jeklitino, temperlitino, sivo litino z lističastim grafitom in deloma tudi barvast kovine.

Okroglo obliko grafita srečujemo tudi pri proizvodnji temperlitine, poznana je že nekaj sto let. Vendar so izvršili preiskave in načrtno proizvodili nodularno litino šele po prvi svetovni vojni. Prve zasluge za raziskave nodularne litine imata H. Morough in W. J. Williams. Raziskave pa segajo do današnjega časa. Industrijska proizvodnja nodularne litine je namreč začela šele po drugi svetovni vojni in je v nekatera področja izredno hitro prodira. Primer razvoja te litine kažeta naslednja podatka: 1949. leta je bila proizvodnja nodularne litine v ZDA 3.500 ton, 1950. leta pa že 20.000, kar je šestkrat več.

Struktura nodularne litine je sestavljena iz osnovne metalne matice in iz grafitnih kroglic, ki so vložene v to osnovno strukturo. Lastnosti litine so v glavnem odvisne od osnovne strukture in jo po njej tudi delimo.

Perlitna nodularna litina. Osnovna struktura pri tej vrsti je perlit in je enaka jeklu, ki ima nad 0,6 % C. Litina ima visoko trdnost, visoko odpornost proti obrabi, vendar nižji raztezek in žilavost.

Feritna nodularna litina. Osnova litine je feritna — je iz mehkega železa. Odlikuje se po visoki plastičnosti, žilavosti in raztešku, ima pa nekoliko nižjo trdnost.

Kaljena nodularna litina. Nodularno litino lahko uspešno kalimo in dobimo trde strukture kot so martenzit, trustit in bainit. Takšna litina ima visoko trdoto in trdnost ter visoko odpornost proti obrabi.

Avstenitna nodularna litina. Z visokim legiranjem z Ni, ali z Ni in Mn dobimo avstenitno osnovno strukturo, ki ima zelo dobre antikorozijske sposobnosti, kakor tudi mehanske lastnosti.

Trda nodularna litina. Pri nezadostni količini Si, ali pri večji količini Cr, dobimo v strukturi več ali manj prostega cementita. Ta cementit zvišuje trdoto in odpornost proti obrabi, znižuje pa žilavost in plastične lastnosti litine.

Po mehanskih lastnostih smo v železarni Store razdelili nodularno litino (podobno DIN 1693) v naslednje skupine:

Naziv	Trdnost kg/mm ² min.	Meja plastičnosti kg/mm ² min.	Raz- tezek % min.
KGR — 38	38	25	17
KGR — 42	42	28	12
KGR — 50	50	35	7
KGR — 60	60	42	2
KGR — 70	70	50	2
KGR — 40	40	35	7 (avstenitna)

Zgoraj navedena tabela predpisuje minimalne vrednosti, vendar s termično obdelavo in legira-

njem dosežemo zelo visoke rezultate: na primer 110 kg/mm² trdnosti pri 5 % razteška. Maksimalni razteški pri feritni litini lahko znašajo tudi 25 odstotkov. Udarina žilavost (Sharp) z zarezo znaša pri feritni nodularni litini 1—2 kgm/cm², brez zareze pa doseže 10—16 kgm/cm² in tudi več.

Odpornost proti obrabi. Laboratorijski poskusi in tudi praksa je potrdila veliko prednost nodularne litine pred ostalimi materiali. Najboljše rezultate je pokazala kaljena in perlitna nodularna litina. Pri suhem trenju je mnogo boljša od sive in modificirane litine, v mnogih primerih prekaša celo cementirano in kaljeno jeklo in ima nižjo obrabo kot bron. Tudi pri trenju z mazanjem se odnosi ne spreminjajo in nodularna litina ohrani prednosti, ki jih ima pri odpornosti proti obrabi. Zelo dobro se je perlitna in kaljena nodularna litina pokazala pri obrazivnem trenju. Z njo so zamenjali celo vrsto zelo zahtevnih delov, kot so npr. deli gosenic pri traktorjih in tankih, deli poljedelskih strojev, deli pri mlevskih strojih itd.

Pri višjih temperaturah se trdnost, raztezek, meja plastičnosti držijo do temperature 500°C sorazmerno visoko. Le trdota začne kmalu padati, po 500°C hitro padejo tudi ostale mehanske lastnosti. Žilavost je pri 100—200°C najvišja, vendar po 300°C hitro pade. Temperature pod 0°C na mehanske lastnosti ne vplivajo negativno, le udarna žilavost hitro pade.

Dušilnost je nekoliko slabša od sive litine, je pa še vedno bistveno boljše od jekla.

Odpornost proti vročini, oziroma oksidaciji. V ta namen uporabljamo posebno nodularno litino z višjim odstotkom Si (približno 5%), ki je pokazala 50—100-krat boljše rezultate od navadne sive litine, a je nekolikokrat boljše od nodularne litine z navadnim odstotkom Si. Nodularna litina ne raste pri visokih temperaturah, kot je to pri sivi litini. Na nagle temperaturne spremembe je nodularna litina manj občutljiva kot siva litina in je odporna proti tvorbi razpok.

Odpornost proti koroziji. V kislih sredinah je v primerjavi s sivo litino nodularna litina veliko boljše (približno dvakrat), predvsem zaradi oblike grafita. V rahlo bazičnih in nevtralnih sredinah ne opažamo bistvenih razlik v koroziji, če primerjamo nodularno in sivo litino; tu je mišljena uporaba v morski in sladki vodi, v zemlji, v atmosferskih prilikah in podobno. V teh sredinah je bistveno boljše od navadnih vrst jekel, ki hitro korodirajo in za te namene niso uporabne. Pri istih antikorozijskih sposobnostih, v primerjavi s sivo litino, moramo spomniti na bistveno višje mehanske lastnosti, zaradi katerih lahko nodularno litino uporabimo tudi pri močno obremenjenih napravah.

Ker je pri nodularni litini glavni nosilec mehanskih lastnosti osnovna struktura, je tudi termična obdelava nodularne litine izredno važna, ker z njo bistveno spreminjamo njene lastnosti. Poleg že znanih postopkov — kaljenja, popuščanja, izotermičnega kaljenja, površinskega kaljenja, žarjenja za odpravo notranjih napetosti — poznamo še nekaj postopkov termične obdelave, ki jih pri jeklih ne moremo uporabljati. To je žarjenje za odpravo strukturno prostega cementita pri temperaturah 900—980°C. Če so odlitki premehki, ker imajo v strukturi ferit, ki ga včasih ne želimo, lahko litino popravimo s segrevanjem na 850—900°C in hlajenjem na zraku. S tem dobimo čisto perlitno litino. V primeru, da moramo imeti mehke in žilave odlitke, lahko nodularno litino žarimo pri temperaturi 700°C nekaj ur in dobimo feritno nodularno litino.

Varjenje nodularne litine. Uporabljamo avtogono varjenje in rezanje, kakor tudi električno varjenje. Zvari se pri varjenju z elektrodami iz nodularne litine nekoliko trši od osnovnega materiala, vendar se lahko s kratkim žarjenjem na 900°C popravijo. Z žarjenjem dobimo zware, ki imajo iste mehanske lastnosti kot osnovna litina (npr. trdnost 75 kg/mm² pri 5 % razteška). Pri pravilnem varjenju moramo dobiti tudi v zvaru nodularni grafit. Varjenje z Ni-elektrodami je zelo uspešno; zvari dajo približno iste trdote kot osnovni material, imajo tudi sorazmerno dobre mehanske lastnosti. Tudi spajkanje se uporablja po že znanih načinih.

Mehanska obdelava. Nodularna litina se lahko obdeluje in daje lepo gladko površino. Obdeluje

se lažje od jekla in celo od Al; če jo primerjamo z obdelavo sive litine s trdnostjo 51 kg/mm², odgovarja tej nodularna litina s trdnostjo 65 kg/mm². Vzdržnost nožev pri rezanju je celo višja kot pri obdelavi sive litine, vendar moramo upoštevati posebne kote in pogoje rezanja za nodularno litino.

Površinska zaščita ne dela težav pri nodularni litini in je uspešnejša ter lažja od zaščite sive litine. Med postopki zaščite naj omenimo galvan-sko pocinkanje, elektropoliranje, za zvišanje odpornosti proti obrabi je uspešno zlasti kromiranje (trdo). Znano je tudi pokositrenje, nadalje še bruiniranje in matiranje. Končno nodularno litino lahko tudi zadovoljivo emajliramo.

Iz naštetih lastnosti, ki jih ima nodularna litina, povzemamo:

- a) boljše mehanske lastnosti od sive litine; posebno odpornost pri cikličnih obremenitvah in zarezi,
- b) dobra livnost za izdelavo dobrih kompliciranih odlitkov,
- c) visoka obrabna trdnost,
- č) dobra korozijska odpornost,
- d) dobra obdelovalnost.

Pri teh lastnostih je cena nodularne litine, primerne za uporabo in zamenjavo na najrazličnejših področjih uporabe: v primerjavi z železnimi odlitki se giblje cena:

sive litine	100 %
modificirane litine	110 %
nodularne litine	130 %
jekleni odkovki	185 %
temper litine	226 %
jeklene litine	252 %

Pri ceni nodularne litine je všteta cena litine, termične obdelave in dodatne opreme.

Pri tej primerjavi cene vidimo veliko razliko do temper litine, ki po lastnostih večkrat celo zastaja za nodularno litino. Zelo ekonomska je zamenjava jeklenih okovov, posebno, če računamo skoro enakovrednost nodularne litine pri trajnih obremenitvah in koncentracijah napetosti. Nizke razlike v ceni sive in modificirane litine omogočajo ekonomsko utemeljeno zamenjavo že zaradi znižanja teže odlitkov, ki je večja od razlike v ceni: npr. sive litne pri 50 kg/mm² in nodularne litine pri 60 kg/mm² — pri polovični teži dosežemo le 65 % prvotne vrednosti, čeprav so ostale mehanske lastnosti (raztezek, žilavost) bistveno višje.

To so podatki iz sovjetske proizvodnje, nemška cena nodularne litine je sivi litini sorazmerno višja. Pri nas se cena nodularne litine giblje med sivo litino in jeklo litino in je za 10—20 % nižja od jekla litine. Vendar ta cena še ni točno postavljena predvsem zaradi sorazmerno nizke proizvodnje, ki ceno nujno povišuje.

Zaradi boljše mehanske obdelavnosti pridemo do druge ekonomske prednosti, ki se predvsem izplača pri serijskih izdelavah in velikih količinah odlitkov.

Področje uporabe nodularne litine je zelo široko, posebno če upoštevamo vse vrste, katere se odlikujejo ali po visoki žilavosti ali trdnosti, pa tudi po ostalih fizikalnih in kemičnih lastnostih.

Celo vrsto odlitkov uporabljamo danes v pogonskih strojih, transportnih napravah, metalurgiji in rudarstvu, strojogradnji, pri poljedelskih strojih ipd.

V kemičnih in sorodnih industrijah je področje uporabe prav tako dovolj široko. Pri proizvodnji papirja lahko omenimo valje, razna ohišja in ogrođja, ležaje, zobata kolesa, sklopke, razne ročice in podobne strojne dele. Pri kemičnih napravah se uporabljajo razni lonci, kotli, avtoklave, razni splošni strojni deli, plošče, ročice, okvirji; cilindri, črpalke, cevi, ventili; mešalci; oblike za umetne mase, glave za mešavce, valji v industriji gumija itd. V industriji nafte bomo našli samo nekoliko važnih delov: cevne naprave za plin in nafto, ventile za nafto in rafinerije, dele za črpalke, valjčne ležaje itd.

Iz naštetih delov vidimo, da nodularno litino sicer ne uporabljamo kot izredni antikorozijski material, je pa zelo važna pri splošnih napravah, predvsem zaradi svojih posebnih lastnosti, ekonomičnosti izdelave in uporabe.

Ing. Zoran Trafnik

Gostje na metalurških igrah

V času metalurških iger so nas obiskali: na otvoritvi in na tekmah prvega dne sta bila prisotna tov. Lado Črešnik, predsednik okrajnega sindikalnega sveta Celje in tov. Jože Jošt, predsednik občinskega ljudskega odbora Celje. Med samimi igrami smo na športnih terenih lahko sprejeli kot gledavce tov. Lebna Franca, predsednika republiškega odbora sindikata rudarjev, metalurgov in kemičnih delavcev, tov. Črešnika in tov. Kramarja, Iva-na, org. sekretarja občinskega komiteja ZK.

Na zaključni prireditvi pa je zbrane tekmovalce pozdravil tov. Miran Cvenk, predsednik okrajnega ljudskega odbora Celje.

Pregled rezultatov

ATLETIKA

V teku na 100 m je bil prvi Roganovič Radisav iz Nikšića s časom 12,0 sek., drugi Jenko Janez iz Jesenic (12,1 sek.), naša tekmovalca sta se uvrstila: Hiti Martin (12,6 sek.) na 7. mesto in Kavka Marjan (12,9 sek.) na 9. mesto.

V teku na 400 metrov je bil prvi Jenko Janez (53,4 sek.) iz Jesenic, drugi Koprivica Mihael (53,8 sek.) iz Nikšića. Naša tekmovalca Zupanc Jože s časom 55,8 sek. četrto mesto in Mlinarič Alojz s časom 58,6 sek., 6. mesto.

V teku na 1500 metrov je izven konkurence nastopil naš stipe-dist Lamut Jakob, ki je zasedel po času prvo mesto (4:16,8). Uradno pa je bil na prvem mestu Mlinarič Alojz iz Stor (4:19,1), drugi pa Berdnik Hanzl iz Jesenic (4:22,8).

V skoku v višino je prvo mesto pripadlo našemu atletu Pisanec Stefanu (170 cm), drugi pa je bil Mihačlovič Dragoljub iz Smedereva. Na četrtem mestu naš tekmovalac Zilnik Janko (165 cm).

V metu krogla je na prvem mestu Vuković Radoslav iz Nikšića (12,73 m) na drugem Čufar Mirko, Jesenice (11,74), na tretjem pa naš topilec Bezjak Alojz iz livarne (11,04 m).

Prvo mesto v skoku v daljino je dosegel Mihačlovič Dragoljub (6,26 m) iz Smedereva, drugo Zilnik Janko (6,09 m) iz Stor.

V štafeti 4 × 100 m so zmagali Jeseničani v postavi Zenar Leon, Smid Ignac, Pogačnik Bogdan in Jenko Janez s časom 47,2 sek. Druga je bila štafeta iz Nikšića s časom 47,5 sek.

Atletika je nova športna panoga v Storah. Na sliki Kavka Marjan v štafeti 4 × 100 m tik pred ciljem

Največ navijačev — in to vročih — je imel roketmet. Prizor s tekme med ekipama Jesenic in Stor

Skok v daljino je zahtevna, lepa in zdrava športna panoga. Upamo, da bodo naši športniki dosegali take rezultate tudi na prihodnjih metalurških športnih igrah.

ROKOMET

Najboljši so bili Smederevčani z razliko golov 78:45 ter vsemi dobljenimi tekmami. Drugo mesto Ravne 3 dobljena srečanja in eno izgubljeno (81:44), tretje mesto Store, eno dobljeno, eno neodločeno in 2 izgubljeni tekmi (66:61). Četrta Nikšić, ki je rešil tekme enako kakor Store, vendar s slabšo razliko v golih (55:52) in na zadnjem mestu Jesenice z štirimi izgubljenimi srečanji ter razliko golov 38:116.

NAMIZNI TENIS

Ekipa so zasedle naslednja mesta: 1. Jesenice, 2. Ravne, 3. Ilijaš, 4. Store, 5. Smederevo in 6. Nikšić.

ODBOJKA

V odbojki je končni vrstni red naslednji: prvo mesto Ravne, drugo Jesenice, tretje Smederevo, četrto Nikšić, peto Store in šesto Ilijaš.

NOGOMET

V finalnih tekmah so se srečala končala z naslednjimi rezultati:

Ilijaš : Smederevo 5:1
Jesenice : Zemun 3:1
Ravne : Store 3:2

Končni vrstni red nogometnih ekip je naslednji: 1. Ilijaš, 2. Smederevo, 3. Jesenice, 4. Zemun, 5. Ravne in 6. Store.

KEGLJANJE

V kegljanju so bili doseženi naslednji rezultati:

Jesenice: Slibar Jože 917, Crv Franc 893, Taler Evgen 857 kegljev.

Ravne: Homan Jože 836, Krajnc Franc 808, Trstenjak Janko 783.

Store: Rukavina Dane 818, Lubej Ciril 795, Krajnc Srečko 787.

Smederevo: Stojilković Milan 767, Petrov Dušan 745, Mirković Srečko 670.

Izven konkurence: Hafner Jože 813, Ožek Anton 801, Krajnc Emil 733.

Vrstni red ekip je naslednji: Jesenice 2667 kegljev, Ravne 2427 kegljev, Store 2400 kegljev, Smederevo 2182 kegljev in izven konkurence kombinirana ekipa 2347 kegljev.

Slibar Jože iz Jesenic je z rezultatom 917 kegljev postavil rekord kegljišča, ki ga je do sedaj imel državni prvak Grom Leo s 903 keglji.

SKUPNI PLASMA

1. Jesenice 113,7 točk
2. Ravne 109,5 točk
3. Smederevo 104,4 točk
4. Store 96,3 točk
5. Nikšić 73,6 točk
6. Ilijaš 44,0 točk
7. Zemun 14,0 točk

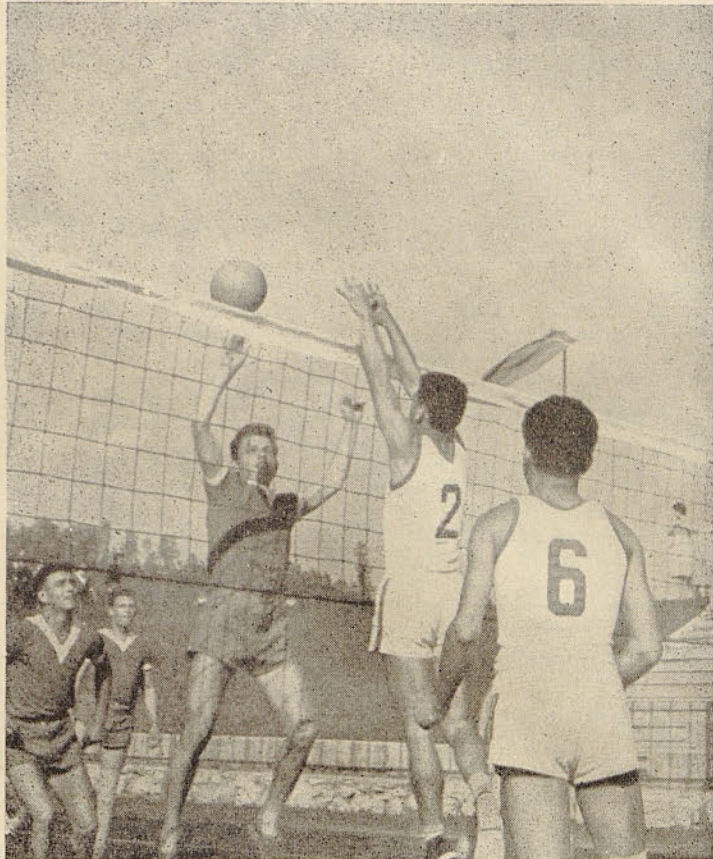
Srečanja v nogometu so bila vedno zanimiva. Prizor s tekme Smederevo : Store

Prve na cilju - čestitamo

Po dveletnem vztrajnem delu so dne 21. junija 1962 opravile zaključni izpit na administrativni šoli kot izredne slušateljke: Romih Marica iz kadrovskega sektorja, Geršak Katica iz laboratorija, Vrhovšek Katica iz valjarne, Golež Hilda iz komercialnega sektorja in Kajba Marija iz livarne valjev.

Pred doema letoma smo predlagali izobraževalnemu centru, naj organizira pouk za administrativni kader. Kmalu je bil dosežen sporazum z administrativno šolo v Celju, da bo administrativna šola v Storah postala del oddelka za odrasle administrativne šole v Celju. Tako je bil tudi sprejet učni program navedene šole izpopolnjen za naše potrebe.

V šolo se je vpisalo 22 slušateljic. Že v prvem semestru jih je odpadlo 9. Šola je nadaljevala 13 slušateljic, ki so

Tudi odbojka je na metalurških igrah navduševala gledavce

Metalurške športne igre so za nami

Športna srečanja železarjev iz 7 jugoslovanskih železarn so za nami. Sodelovalo je 280 športnikov iz Jesenic, Smedereva, Nikšića, Raven, Ilijaša, Zemuna in Stor. Metalurške igre so trajale 5 dni, od 28. junija do 2. julija 1962. Železarji-sportniki so tekmovali v atletiki, rokometu, odbojki, nogometu, namiznem tenisu in kegljanju.

Zahvaljujoč večletnim naporom celotnega kolektiva naše železarne, je ta športna prireditev lahko bila v Storah. Z dograditvijo vseh športnih objektov nismo pridobili samo možnosti za takšne prireditve, temveč je važnejši osnovni namen vseh teh naprav. Služijo naj vsem članom našega kolektiva za športno udejstvovanje. Metalurške igre pa naj bodo le v spodbudo, da bomo vse te panoge, ki smo jih sedaj videli in v katerih so nastopali tudi naši najboljši športniki, pričeli gojiti tudi množično. Želimo, da bodo vsi ti športni objekti, ki so zrastle skupaj s telovadnico v lep in moderen športni center, res služili svojemu namenu ter da vložen trud ne bo zaman.

der mora postaviti take zahteve, da se bo sam lahko čimprej »osvobodil« lastnih administrativnih poslov. Naše načelo naj bo: delovno mesto lahko zasede le sposobna oseba. Tako osebo pa lahko s prizadevnostjo in individualnim učenjem o dokaj kratkem času usposobimo. Kdor je ravnodušen do svojega dela in lahko sprejme vsako nalogo, ta ne bo nikoli kos nalogi na delovnem mestu. Smatral sem za primerno, da to napišem prav v tem članku, kajti takih primerov v našem podjetju ni malo. Posebej bi hotel opozoriti vse tiste, ki lahko opravijo še popravne izpite, naj zaključijo šolanje na navedeni šoli in naj ne oklevajo. Celotnemu administrativnemu kadru v podjetju pa je treba omogočiti strokovno izpopolnjevanje za obvladanje določenega dela.

Omenjenim tovarišicam pa čestitamo k doseženemu uspehu in smo prepričani, da jim sedaj ni žal za vloženim trud in porabljen prosti čas za učenje.

R. M.

Predsednik organizacijskega komiteja tovariš Voga predaja prehodni pokal metalurških iger vodji zmagovalne ekipe železarne Jesenice, ki ga je letos osvojila že drugič

Še nekaj o »Svobodi«

S koncerti v Loki pri Zussu, Gorici pri Slonici in na Ponikvi, sta pevske in tamburaške sekciji zaključili letošnje sezono svojega plodnega dela.

Ti dve sekciji našega društva sta v okviru svojih možnosti dosegli lepe uspehe pri medsebojnem zblževanju, zlasti pa s podeželjem, ki z veseljem sprejema kulturne dobrine svojih sodelavcev iz industrijskih ali večjih kulturnih središč. Uspeh ni samo to, da so izvajali koncerte, ampak tudi to, da društvo deluje tudi na terenu. Na ta način posreduje kulturno prosvetljevanje ljudi v oddaljenih krajih, kjer ni kulturnih središč oziroma je zelo malo kulturnih prireditelj. Take naloge stojijo predosem pred Svobodami in drugimi prosvetnimi društvi. Lahko trdimo, da vlagajo člani našega društva precej truda in prostega časa, da bi na področju kulture in prosvete dosegli še lepše uspehe. Zakaj nismo dosegli še več? Predvsem zaradi finančnih težav, ki nam narekujejo, kako bomo posredovali kulturne dobrine naprej. Zlasti bi morali pospečiti več skrbi, da ne bi kulturno življenje v Storah nazadovalo. Člani našega društva so si nedvomno že zaslužili skromno priznanje za dolgoletno aktivno sodelovanje, vendar podstoj društva poleg vsega razumevanja nima finančnih sredstev, da bi zagotovilo nekaterim sekcijam izlet po naši ožji domovini. Na ta način bi ostalo v društvu — zlasti pevske sekciji — več ljudi. Na koncu lanske sezone je pevske mešani zbor štel 54, letos ob istem času pa komaj 25 članov. Zakaj je odšlo toliko ljudi? Predosem je vprašanje, da so samo pevske vaje le preveč dolgečasne in naporene in je zato nujno potrebno nuditi ljudem razvedrilo. Nekateri člani našega zbora obiskujejo pevske vaje tudi v Celju, kjer imajo neprimerno boljše pogoje kot pri nas, pa tamošnje društvo ne nosi naziva Svoboda.

Čutimo, da smo nekoliko zapostavljeni, ker se naše delo ne upošteva tako kot bi bilo treba. V prihodnji sezoni ne moremo pričakovati večjega oziroma boljšega delovanja posameznih sekcij, če ne bo boljših pogojev. Škoda bi bila občutna, ker smo že dve leti pod vodstvom prof. Gruma intenzivno študirali, sedaj pa bi nenkrat vse skupaj opustili. Zborovodji pri pevske in tamburaškem zboru nam s svo-

jo strokovnostjo zagotavljata uspeh. Precej sredstev in truda smo že položili in ne bi bilo prav, da bi ravno pred ciljem končali z delom. Upamo, da bodo člani kolektiva, zlasti ti, ki usmerjajo porabo sredstev, imeli nekoliko več razumevanja oziroma bodo našli pot, po kateri bi društvo prišlo do večjih sredstev. Prav je, da se vsak trud in požrtvovalnost za gotovo delo tudi primerno nagradi. Dobra volja pomeni zelo veliko za dosego uspeha pri delu, vendar tudi ta popusti, če ni za to izkazane hvaležnosti. Križda ne leži v društvu ali sekciji, če ljudje danes ne pridejo radi na vokalne koncerte, gledališke predstave in podobno. Posebno še v takih krajih, kjer je kulturno središče zelo blizu. Na podeželju je neprimerno bolj hvaležno občinstvo, ker mu je to skoraj edino razvedrilo.

Če hočemo našo nalogo izpolnjevati, pa moramo imeti za to materialno in finančno podporo. Upamo, da se bo današnja kriza pomanjkanja denarnih sredstev kmalu izboljšala, tako, da bodo tudi društva potem lažje delala. V informacijo lahko navedemo, da je vsak član pevskega zbora opravil o letošnji sezoni ca. 150 ur prostovoljnega dela. Tudi tamburaška sekcija je pri svojem delu dosegla višje število vadbenih ur (okrog 180), česar ne smemo spregledati. Uspehi obeh zborov niso izostali. Ob podpori starejših članov, ki so že delali v zboru in mladine, bi lahko dosegli še mnogo več. Zavedati pa se moramo, da je treba imeti za to mnogo potrpljenja in dobre volje, ker en celovečerni program študiramo več mesecev, če ga hočemo res kvalitetno izvesti. Poleg navedenih problemov pa imamo še eno težavo: nimamo krojev oziroma so ženski že zelo obrabljeni, medtem ko jih moški zbor in tamburaši sploh nimajo. Upajmo, da se bo tudi to enkrat uredilo.

Za prihodnjo sezono vladno vabimo vse pevce, ki so že peli v zboru in tiste, ki jih petje veseli, v vrste naših zborov, da bi tako naše kulturno poslanstvo čimbolje izoršili.

Članom obeh zborov, posebno pa še obema zborovodjema toov. prof. Danijelu Grumu in Ferdinandu Pilihu za požrtvovalno delo in trud najpriskenejša hvala z željo, da bi se jeseni zopet videli in delali naprej.

Z. R.

Zakaj sta plavžni in generatorski plin nevarna?

V naši tovarni imamo opravka z dvema industrijskima plinoma: plavžnim in generatorskim. Oba služita kot koristno gorivo. Malo ljudi se zaveda, da sta poleg koristnosti tudi zelo nevarna. Ta sestavek ima namen opisati glavne značilnosti teh plinov glede nevarnosti.

Oba plina sestojita iz raznih plinov kot ogljikovega dioksida, dušika, metana, vodika, kisika in ogljikovega monoksida. Za človeški organizem je najnevarnejši ogljikov monoksid, katerega vsebuje generatorski plin okrog 30 %, plavžni pa od 64—73 %.

Oba plina sestojita iz raznih plinov kot ogljikovega in kisika. Nastaja pri nepopolnem zgorevanju snovi, ki vsebujejo ogljik, kakor so: olja, naravni in umetni plini, eksplozivni, premog in koks. Nahaja se tudi v izpušnih plinih motorjev z notranjim zgorevanjem.

Je plin, lahko vnetljiv, brez vonja, brez barve in okusa. V velikih koncentracijah deluje na človeško telo smrtno v zelo kratkem času. Lahko je tudi v koncentracijah, ki so neškodljive za ljudi ter ga zaradi njegovih lastnosti organizem ne more čutiti oz. opaziti.

Specifična teža ogljikovega monoksida je skoraj enaka specifični teži zraka ter se z njim lahko meša. Mešanica zraka in ogljikovega monoksida je ravno tako lahko vnetljiva ter lahko pride do eksplozije ali požara. Vendar se to v praksi zelo redkokdaj pripeti, ker je tako visoka koncentracija plina v zraku zelo neobičajna.

Zadržali se bomo predvsem na strupenem delovanju ogljikovega monoksida na človeški organizem. Glavni vpliv ogljikovega monoksida na človeški organizem je ta, da se veže s hemoglobinom v krvi ter tako preprečuje, da bi kri no-

sila kisik do celic v telesu. Torej je to pomanjkanje kisika vzrok, da pride do znakov, posledic ali smrti (v težjih primerih) zaradi zastrupitve z ogljikovim monoksidom.

Ker imajo možgani in živci največjo potrebo po kisiku, večjo, kakor drugi organi, se najprej poškodujejo. Zaradi tega največ posledic zastrupitve ostane zaradi poškodbe teh organov.

Večina poškodb zaradi zastrupitve se dogaja, ko so celice osiromašene s preskrbovanjem normalnih količin kisika. Kolikor je tako stanje močnejše in traja dalj časa, lahko pride do degeneracije možgan. Poleg tega pride do degeneracije živčnih celic, pri težjih zastrupitvah pa počijo tudi kapilare.

Pri manjšem pomanjkanju kisika pride do oslavitve možganskih celic, ne pa do poškodbe ter lahko posledice zastrupitve hitro izginejo. Če pa se degeneracija celic že začne, se lahko razvija naprej, da pride do smrti, četudi se je kri predhodno osvobodila plina. Ker se možganske celice ne morejo obnovljati, takšne posledice ostanejo trajno.

Sposobnost vezanja hemoglobina z ogljikovim monoksidom je za okoli 300-krat večja kot s kisikom, kar pomeni, da kri mnogo lažje veže in zadržuje v sebi ogljikov monoksid kot pa kisik. Ko se hemoglobin osvobodi plina, se vrne v svoj normalni položaj, pri čemer se rdeča krvna telesa ne poškodujejo, niti ne spremenijo.

Spojina, ki nastane s spajanjem ogljikovega monoksida, kisika in hemoglobina, ni stabilna (obstoja) na zraku ter se postopoma pretvarja v hemoglobin in ogljikov dioksid. Prej omenjena spojina (karboksi-hemoglobin) je svetlo rdeče barve kar daje značilno

barvo ustnicam, beločnici, ušesom in koži. Vendar se ti znaki zelo redkokrat opazijo na človeku, ki se je zastrupil z ogljikovim monoksidom.

Zrak, ki vsebuje 0,01 % CO lahko zastrupi človeški organizem, vendar zunanjih znakov ni. Pri vsebini 0,02 % pride do lažje oblike zastrupitve v nekoliko urah. Če človek vdihuje mešanico zraka z vsebino 0,1 % ogljikovega monoksida, pride do nezvesti v dveh urah, medtem ko koncentracija 1,0 % povzroči smrt že v nekaj minutah.

Pri lažjih zastrupitvah z ogljikovim monoksidom pride do hitrejšega dihanja, pojavi se glavobol, omotica, slabosti v mišicah in kasneje povračanje. Pri težjih zastrupitvah in daljši nezvesti občasno pride do motenj v spominu, težave z vidom, govor ni čisto tekoč, oslabi sluh, včasih se pojavi tudi neuritis ali paraliza.

Običajno pride po zastrupitvi z ogljikovim monoksidom do povečanja števila rdečih krvnih teles v krvi ali pa do slabokrvnosti. Ne redko je zastrupitev tudi vzrok srčni kapi ali drugim poškodbam na srcu, to pa iz razloga, ker se pojavi slabost srčnih mišic po izrednih naporih v času zastrupitve. Nekateri zdravniki trdijo, da se pri slabem srcu stanje po zastrupitvi še poslabša, če mišice nimajo dovoljnega dovajanja kisika.

To so v kratkem opisane posledice, ki jih ima zastrupitev s plinom.

Varnostni ukrepi obsegajo v glavnem naslednje: v takšnih procesih v industriji, kjer je mogoče preprečevati tvorbo ogljikovega monoksida, je skrbeti, da je izgorevanje popolno. Kjer pa gre za to, da morajo delati s takim plinom (kot pri nas) na morajo biti vse naprave s plinom dobro tesnjene in stalno kontrolirane. Več podrobnih navodil oz. predpisov je v našem pravilniku o higienskih in tehničnih varnostnih ukrepih pri delu.

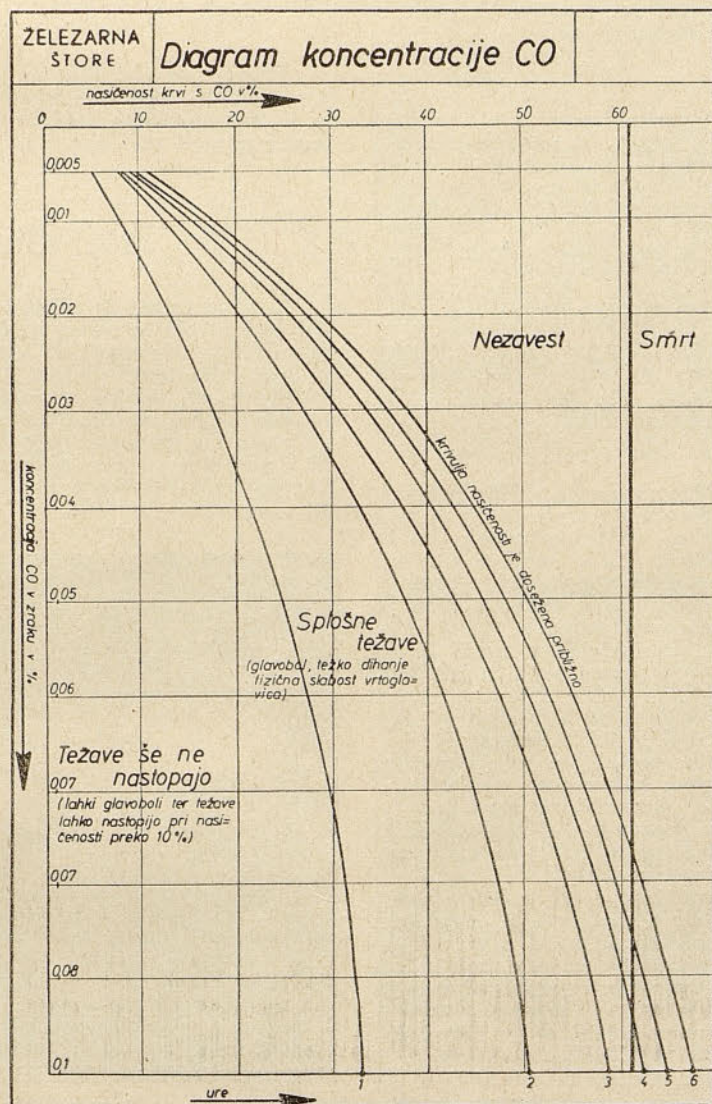
Prva pomoč človeku, ki se je zastrupil s plinom, se daje v dveh oblikah in sicer: z umetnim dihanjem ter z dajanjem kisika. Zelo važno je, da se ponesrečenec takoj prenese na svež zrak ter da se ga pripravi do normalnega dihanja. V vsakem primeru je treba takoj poklicati zdravnika. Vedno je treba z umetnim dihanjem pričeti takoj ter tako dolgo nadaljevati dokler se ponesrečenec ne povrne iz nezvesti; seveda, če ni bila zastrupitev prehuda.

Kisik se daje ponesrečencu takrat kadar ni potrebno umetno dihanje in to zato, da bi se odstranil plin iz krvotoka. Včasih je potrebno, dati kisik vzporedno z umetnim dihanjem. Kisik preprečuje glavobole in bolečine v mišicah, ki sledijo zastrupitvi.

Ponesrečenca je treba po tem, ko je prišel k sebi, pustiti mirno ležati, da si odpočije. Vsi primeri zahtevajo stalno nego in nadzor, četudi gre za lažji primer, če je ponesrečenec šel sam na svež zrak, da si opomore. Po zastrupitvi, tudi, če je lažje značaja, se mora izogibati vsakemu naporu, ker ta zahteva več kisika, kot mu ga takšna zastrupljena kri lahko nudi.

Kot že rečeno, je treba ponesrečenca takoj premestiti na svež zrak, vendar ne sme biti premrzlo. Takoj je treba poklicati zdravnika ter dati umetno dihanje, če je to potrebno. Z aparati za dihanje pa smejo rokovati samo tisti, ki so za to posebej izučeni.

S. O.

Šolski industrijski kovinski center Štore

razpisuje

za šolsko leto 1962/63 sprejem učencev v Metalurško industrijsko šolo za naslednje poklice:

1. kovinostrugar
2. strojni ključavničar
3. rezkavec
4. električar
5. topivec

Učna doba traja 3 leta.

Pravico do vpisa imajo državljani FLRJ do 17. leta starosti. Dokazati morajo, da so z uspehom dokončali 8. razred osnovne šole.

Rok prijave je do 15. avgusta 1962.

V prošnji za sprejem naj kandidati navedejo željo za stanovanje v Domu učencev.

Kandidati za sprejem morajo predložiti:

1. lastnoročno napisano in s 50 dinarjev kolkovano prošnjo (z natančnim naslovom)
2. zadnje šolsko spričevalo
3. izpisek iz rojstne matične knjige
4. lastnoročno napisan življenjepis.

Ce se bo prijavilo za sprejem več kandidatov, kot je predvideno, se bo izbor izvršil na podlagi sprejemnega izpita, ki bo zajemal snov iz učnega programa osnovnih šol. Vsi učenci prejemaajo učne nagrade po pravilniku. Kandidati bodo o sprejemu pisмено obveščeni.

Po zaključku iger so vodje ekip in posamezni tekmovalci prejeli priznanje. Na sliki: tov. Voga, predsednik org. komiteja pri podelitvi diplome tekmovalcem Smedereva.

Polletna bilanca HTV v železarni Štore še nadaljnje zboljšanje nezgodnega odstotka — 1. polletje 1961:1. polletje 1962 8,9:8,1 procenta

Prizadevanje higiensko tehnične varnostne službe je predvsem usmerjeno, da dosežemo dosežene rezultate glede znižanja nezgod pri delu obdržimo na sedanjem nivoju in da obstoječe stanje vsaj ne poslabšamo. Ne delamo si nobenih utvar in ne trdimo, da bomo nezgode popolnoma odpravili; vendar pa iz nezgod, ki se še pojavljajo, sklepamo, da je še možnost za kak nadaljnji odstotek zboljšanja.

Ker je znašal povprečni delavski stalež v prvih šestih mesecih leta 1961 2.000 delavcev in v prvem polletju leta 1962 1.971 delavcev, znaša letni odstotek na stalež:

v prvem polletju 1961 $2 \times 4,45\% = 8,9\%$ nezgod

v prvem polletju 1962 $2 \times 4,06\% = 8,1\%$ nezgod.

Drugo polletje 1961 je nekoliko poslabšalo položaj prvega polletja 1961 tako v številu nezgod, kakor tudi v številu izgubljenih delovnih dni, tako, da je znašal za prvo polletje 1961 letni odstotek na stalež 8,9 %, konec leta 1961 pa 9,2 %, ki smo ga pa v prvih šestih mesecih letos popravili na 8,1. Upam, da se letos v drugem polletju to ne bo ponovilo.

Pri številčnih podatkih nezgod in dni, so dosledno vštete poleg nezgod pri delu tudi nezgode na poti z dela in na delo, ki jih moramo tudi šteti med obratne nezgode, čeprav z delovnimi mesti v obratih nimajo nič skupnega in četudi kolektivni ekonomskih enot za preprečevanje teh nezgod ničesar ne morejo ukrepati.

Gornje številke kažejo nedvomno pozitivne in razveseljive rezultate, ki so jih dosegli delavci železarne Štore in to kljub temu, da zlasti v zastarelih obratih delajo še pod dokaj težkimi pogoji.

Franc Mežek

Gibanje števila obratnih nezgod v obratih od leta 1958 do leta 1961

Tek. št.	Obrat	1958	1959	1960	1961
1. a	Elektroplavž	16	11	14	6
b	Anglomeracija	5	2	3	4
2.	Jeklarna	32	30	20	25
3.	Valjarna	69	65	31	57
4.	Livarna valjev	12	6	5	1
5.	Livarna sive litine	62	49	48	26
6.	Modelna	2	1	—	2
7.	Samotna	24	14	12	7
8.	Obdelovalnica valjev	10	5	5	5
9.	Mehanična	12	14	9	9
10.	Energetski	4	1	2	1
11.	Elektroobrat	3	1	—	4
12.	Promet	19	16	19	18
13.	Ekspedit	27	10	15	9
14.	Gradbeni	3	3	1	1
15.	Uslužbenci in drugo	21	6	5	7
Skupaj		321	232	189	182
16.	Bivši obrat: Rudnik ne-metalov in železne rude	6	14	4	—
		327	246	193	182

Primerjava števila obratnih nezgod in izgubljenih dni zaradi nezgod po obratih v prvih 6 mesecih leta 1961 in 1962

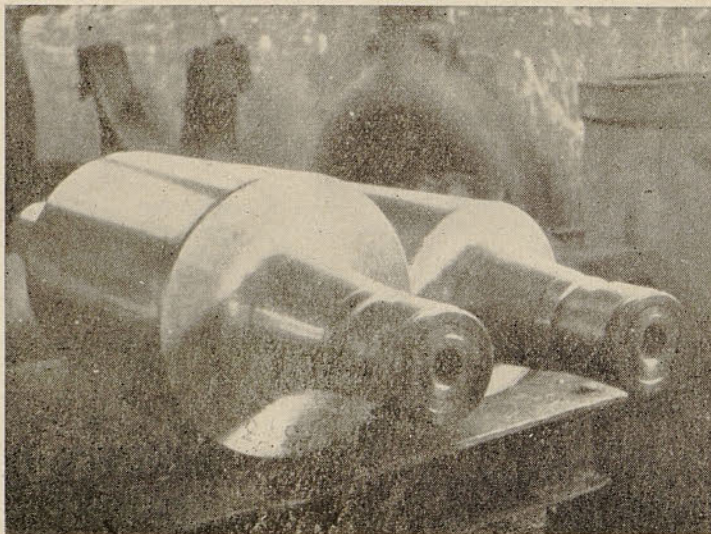
Tek. št.	Obrat	Število			
		Nezgod		Izgubljenih delovnih dni	
		v prvem polletju (6 mesecih)		v prvem polletju (6 mesecih)	
		1961	1962	1961	1962
1.	Elektroplavž z agl.	6	9	79	180
2.	Jeklarna	11	9	237	202
3.	Valjarna	30	24	324	315
4.	Livarna valjev	—	1	—	48
5.	Livarna sive litine	10	14	172	142
6.	Modelna	2	1	21	9
7.	Samotna	5	2	68	34
8.	Obdelovalnica valjev	1	3	31	59
9.	Mehanična	5	4	51	30
10.	Energetski	1	—	30	—
11.	Elektroobrat	3	—	87	—
12.	Promet	7	5	60	111
13.	Ekspedit	6	3	214	31
14.	Gradbeni	—	2	—	28
15.	Uslužbenci in drugo	4	5	38	45
Skupaj		89	80	1432	1234

V prvi polovici 1962 se je število nezgod v primerjavi s prvo polovico 1961 znižalo za 9 nezgod, ali za 10 %. Prav tako se je v istem času znižalo število izgubljenih delovnih dni zaradi nezgod za 198 dni oziroma za 14 %.

Prvi valji za Indijo

Livarna valjev je odlila 66 valjev za valjarno Bhilai v Indiji, obdelovalnica valjev pa jih je grobo obdelala. Prva pošiljka valjev je odposlana na končno obdelavo, takoj po obdelavi pa bodo odposlani v Indijo. Pri proizvodnji in obdelavi je bilo nešteto težav, vendar se pričakuje, da bodo valji kvalitetno ustrezali. Če bodo rezultati pri valjanju v okviru zahtev, ki jih postavlja moderna valjarna, lahko pričakujemo več naročil v naslednjem letu. Kolektiva livarne in obdelovalnice valjev doživljata veliko preizkušnjo in želimo, da bi vložen trud bil z uspehom poplačan.

O. V.

Prva pošiljka valjev za Indijo

Partizanska dobra volja

»LJUBLJANSKA SRAJCA«
PRI PARTIZANIH

Težko je bilo sprva pri partizanih mlademu fantu, nevaženemu kmečkemu življenju. V kmečkem okolju jo je mimo-grede polomil . . .

Leta 1942 je Lukov bataljon Sercejeve brigade napadel belogardistično postojanko na Blokah. Toda prišla je pomoč in bataljon se je moral umakniti. Mitraljezec Tonko in njegov pomočnik Gusar sta se umaknila med zadnjimi otovorjena s polnimi torbicami raznih dobrot. Akcija je bila namreč na »sveti večer«, onadva pa sta se zadnja umaknila iz neke utrjene hiše, ker sta morala kriti umik.

Na zbornem mestu sta oba začela dobrote deliti tudi tovarišem. Gusar je odprl torbico in ponudil svoj plen — medene poljubčke. Vsaj mislil je, da so. Toda partizani so se začeli zmrdovati in pljuvati grizljaje iz ust. »Droži pa že ne bomo jedli, ne imej nas za neumne!« je zabrusil Gusarju četni komisar Kolomb. »Lahko se napihnemo in odletimo!«.

V svoji nevednosti je imel namreč Gusar droži — ki jih kmetje rabijo za kvas — za medene poljubčke.

ENO NOČ V SVINJAKU

Ko je propagandist Stane nekega zimskega večera odšel iz bataljona na divizijo, je pozabil v štabu vprašati za geslo, oziroma razpoznavne besede. Pozabljenost se mu je kmalu maščevala: naletel je na zaščitnico štaba korpusa. Zaustravljen ga je stražar. Ko mu Stane ni vedel odgovoriti »lozin-ko«, ga je vestni stražar odpeljal h komandantu Dušanu, Stanetovemu prijatelju in sošolcu. Gnal ga je s puško, pripravljeno na strel, v neko hišo, v kateri je komandant ležal na tleh obrnjen z glavo v zid in dremal. Stražar mu je pojasnil, da je prijel nekoga, ki se na klic ni znal odzvati. »Pod stražo!« je zavpil komandant in ne da bi mogel Stane črhni le besedico se je znašel zaprt v svinjaku.

Drugo jutro se je zadeva pojasnila in sumljivi propagandist je bil izpuščen na svobodo.

MUSSOLINIJEV »JUNAK«

Trinajstletni kurir Franček se je vračal domov. Začelo se je mračiti. Vedel je, da mater skrbi, če se mu ni kaj pripetilo. Zato je hitro stopal.

Nenadoma je čisto blizu zaslišal italijanske besede. Smuknil je v robidovje, napejal oči in ušesa. Vojak je nekoga prosil: »Partidžano, pusti me, lepo te prosim, pusti me!«

Franček je še bolj napeljal oči, toda nikjer nobenega partizana. Samo vojak se mota po robidovju. Naenkrat se je Mussolinijev junak izvil iz objema bodičastih vej in rekel: »Porco . . . , če bi bili sedaj tukaj partidžani, ne bi bil več živ.«

DOGODEK NA STRAZI

Jure je bil novinec, pa je že moral na stražo. Pozno ponoči se je vračal drugi bataljon z akcije. Jure, ko je začel hojo, jih je ustavil: »Kdo je?« Odgovor je bil: »Drugi bataljon!« In spet Jure — novinec: »Drugi bataljon naprej, ostali stoj!«

NA PREVEZOVALISCU

Ranjenci prihajajo s položaja in zdravniki imajo dela čez glavo. Naposled pride tudi neki Milenko iz Podbrdja. Opira se na puško, kakor na palico in stiska zobe od bolečin.

»Tovariš doktor,« se obrne k zdravniku, »ali bi me utegnili obvezati?«

»Seveda, fant moj. Povej mi samo, kakšne narave je tvoja rana?«

»Nemško-šrapnelske, če se ne motim,« odgovori ranjenec.

Prijetno presenečenje

Zadnja leta v našem kolektivu ugotavljamo znaten napredek glede proizvodnje, kvalitete, discipline, izobraževanja in drugih dejavnosti. Pogosto slišimo, da mladina ni dovolj aktivna, vendar to ne velja za vse, ki živijo na področju Stor. Posebno prijetno nas je presenetila skupina aktivnih mladincev in mladink pri dramski sekciji DPD Svoboda Store dne 26. 5. 1962 z igro »Molčeca usta«.

Preteklost dramske sekcije v Storah je zelo pisana, saj je večkrat bila aktivna, večkrat pa je že popolnoma prenehala z delom. Vzrokov za to je bilo več. V letu 1952 je bil na pobudo mladinske organizacije ustanovljen mladinski dramski odsek. Ni bilo denarja, niti režiserja in tudi premalo razumevanja za to vrsto kulturne dejavnosti. Kljub oviram pa so z Jurčičevim Domom dokazali, da so dane možnosti za obstoj dramske sekcije. Radi se spominjamo nekaterih prvih igrancev kot bratov Sajovic, sester Tovornik, Bože Ogric-Arzenšek, Jožeta Mastnaka, takratnega org. sekretarja mladine, Franca Kavka, Zaprškovih in seveda tov. Legvarta, ki je takrat prevzel odgovorno delo režiserja.

Tovariš Franc Legpart, delovodja v strugarni valjev praznuje letos deseto obletnico udejstvovanja na tem področju.

Že pri KUD in pozneje pri DPD »Svoboda« v Storah je režiral in uspešno vodil naše igralske skupine. Za njegovo nesebično in vztrajno delo se

mu zahvaljujemo in ga toplo pozdravljamo.

Teh in drugih zelo aktivnih igrancev nismo srečali v zadnji skupini, vendar je prav, da jim damo priznanje za razvoj te dejavnosti v Storah.

Ob otvoritvi kulturnega doma so nas igralci presenetili z »Operacijo« Mire Pucove, po tem pa še z več deli kot: Metej, Pepelka, Sneguljica, Cvetje v jeseni, Kekec, Mirandolina, Jezusovi apostoli itd. kot zadnjo pa z »Molčecimi usti«.

Lahko si predstavljamo koliko trdega dela in prečutih noči je bilo vloženih za izvedbo tako pestrega programa. Le z železno voljo in veseljem do dela v dramatiki je mogoče žeti take uspehe.

S svojim zadnjim delom »Molčeca usta« nas je igralska skupina dobesedno presenetila. Ocena publike je bila jasna, kajti s takim odobravanjem je bilo sprejeto na našem odru redkokatero delo. Veseli smo, da smo videli med igravci predosem mladino, da se ravno mladina navdušuje za tako plemenito dejavnost kot je dramatika. Želimo si še več tako skrbno pripravljenih del in prepričani smo, da bo domača publika rada obiskovala take predstave.

Ni dvoma, da je polet pri delu dramske sekcije odvisen od materialnih možnosti. Ne bi smeli spregledati naporov in volje do dela naših igrancev pač pa jim omogočiti, da izvedejo vse svoje načrte in programe.

O. V.

VARNOST — VEDNO IN POVSOD

ZA SMEH IN ZABAVO

»Auuu! Pa še rekli so mi, naj obujem čevlje z jekleno kapico.«

Kratke zanimivosti

— Kanadsko jeklarsko podjetje Alogama Steel Corp. Ltd. je razvilo koseben postopek, s katerim doseže zvišanje proizvodnje v visokih pečeh. V talilniku vpihavajo plinasto gorivo in zmleti sinter. Na ta način zmanjšajo porabo koksa za 19% in povečajo pridobitev surovega železa za 18%.

— Za poliranje zelo trdih kovinskih predmetov so začeli namesto poliranja s silicijevo-karbidnimi ali diamantnimi ploščami uporabljati elektrolitsko poliranje. S tem načinom poliranja so skrajšali čas poliranja za 90 odstotkov. Razvili so že prototipe za elektrolitske polirne stroje. Bistvo elektrolitskega poliranja je v tem, da s pomočjo intenzivnega električnega toka dosežemo lokalno raztapljanje predmeta, katerega želimo spolirati. Pri tem tvorijo predmet (poliranec), orodje in elektrolit elektronsko celico. Kot orodje (kатода) uporabljajo kovinsko ploščo, prevlečeno z diamantnimi zrnji, katero rotira, poliranec pa služi kot anoda. Na oba predmeta, to je na orodje in na poliranec, pa brizgajo elektrolit.

Ing. Niko Zakanjšek

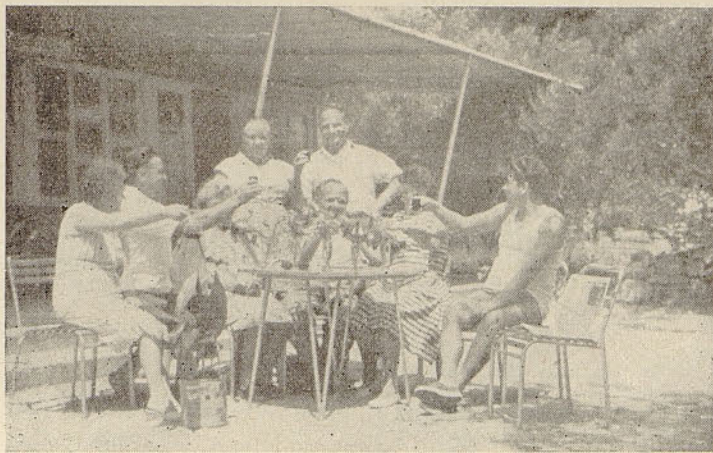
Ljudje med seboj!

Po končanem delu v tovarni hitim domov, da napravim popoldne še nekaj udarniških ur.

Zaradi vročine mi pot curkoma lije po obrazu. Za seboj zaslišim brnenje avtomobila, vendar se niti ne ozrem.

Na moje začudenje se avtomobil (>fičo«) ustavi in prijazen glas obratovodje me povabi, naj prisedem. Prisedel sem vesel in presenečen. Kako bi tudi ne bil? Saj je po mojem mnenju to veliko dejanje, ki je lahko drugim za zgled. Mar ni tako?

Vili Žohar — lipar

Kako smo preživeli dopust na Rabu

Tudi v tem letu je sindikalna podružnica poskrbela za prijeten oddih članom kolektiva na Rabu. Prva skupina je odpotovala 12. junija. Slabo vreme pri nas je slabo vplivalo na razpoloženje vse do prihoda na Rab. Na srečo je bilo vseh deset dni izredno lepo vreme. V prvi skupini je bilo 35 članov kolektiva s svojci. Od tega je bilo 19 članov kolektiva iz vseh obratov, ki so prišli na oddih in zdravljenje na predlog sindikalne podružnice. Lepo vre-

me, dobra hrana, prijetno vzdušje je vplivalo na razpoloženje, zato so vsi zapustili naš počitniški dom z najlepšimi vtisi.

Člani kolektiva, ki jim je sindikalna podružnica omogočila prijeten oddih, se najlepše zahvaljujejo celotnemu kolektivu in izvršnemu odboru sindikata za izkazano pozornost in željo, da bi naš dom na Rabu obiskali tudi tisti člani kolektiva, ki še niso imeli prilike spoznati prijetnega bivanja na morju.

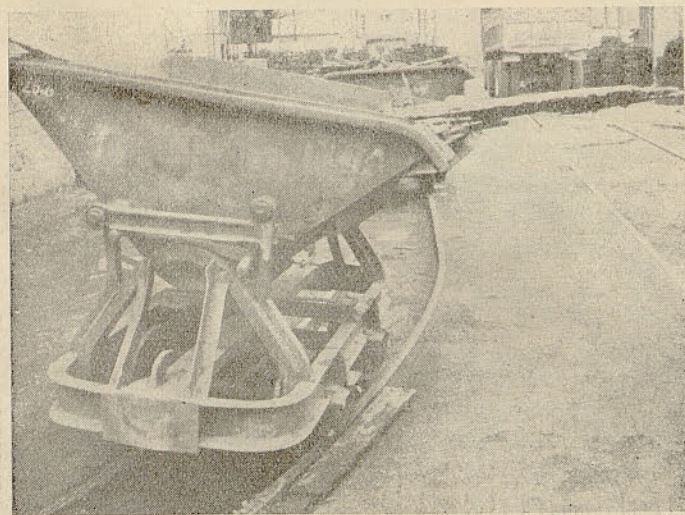
Iz albuma I. skupine dopustnikov

Tov. Maja in Mate vsak dan zjutraj poskrbita za dobro hrano v domu oddiha

Mladinska organizacija železarne Store je v letih 1950—1953 imela svojo mladinsko dramsko sekcijo, v kateri je bilo vključenih 30 aktivnih članov. Upričarili so v raznih krajih Slovenije več iger. Na sliki: Člani dramske sekcije ob izvedbi igre »Razvalina življenja«

Opozorilo tistim, ki hodijo mimo tako in podobno naloženih vozičkov:

»Izognite se ga, ker se lahko prevrne ali pa se boste udarili!« Kaj pa pravi k temu tisti, ki je nakladal?

Novosti strokovne tehnične knjižnice železarne Štore

1. D. Pavko: PREISKAVA PLAMENIC LIVARNE VALJEV V ŽELEZARNI ŠTORE. Metalurški inštitut Ljubljana 1962. Sig. 163/L.

2. F. Wuttke: LICHTBOGEN-SCHWEISSUNG IN FRAGE UND ANTWORT. VEB-Verlag Berlin 1961. Sig. 196/S.

3. Dr. A. Bajt: POLITIČNA EKONOMIJA. Gospodarski vestnik, Ljubljana 1962. Sig. 149/R.

4. SCHLATTER BULLETIN No-4/62. H. A. Zollikon — Zürich (Schweiz) Fabrik elektrischer Schweissmaschinen und elektronischer Steuerungen.

5. THE OVERSEAS ENGINEER — Published in Great Britain. June, 1962.

Neizprosna smrt je zopet posegla v vrste naših marljivih delavcev. Tokrat nas je zapustil tovariš

JOZE RATAJ

ki je polnih 16 let opravljal komplicirana kovaška dela v mehanični delavnici. Zaradi discipliniranosti in vestnosti

pri delu je bil med sodelavci zelo priljubljen in cenjen. Zgodaj je okusil trdote življenja, saj je že v rani mladosti izgubil starše in potem živel pri sorodnikih, ki so ga dali v uk kovaške obrti. Delal je doma in v tujini. Ob vdoru okupatorja je bil v vojnem ujetništvu. Ko so ga izpustili, so ga odgnali na delo v Nemčijo, v tovarno krogličnih ležajev. Rataja pa je vleklo domov, kajti v domovini so gospodarili in divjali tuji nasilneži. Zato se je 12. 9. 1944 priključil borcem NOV. Po osvoboditvi je delal nekaj časa v rudniku Pečovnik, od 17. junija 1946 pa v našem kolektivu. Letos se je vključil v tečaj za VK delavce in 26. aprila z ostalimi tovariši opravil izpit za VK kovača. Kot dober in zaveden delavec je bil izvoljen tudi v obratni delavski svet. Prišla pa je bolezen in ugrabila dobrega očeta, moža in delavca.

S tovarišem Ratajem smo izgubili prizadevnega sodelavca in se ga bomo takega tudi spominjali.

ZAHVALA

Ob težki izgubi, ki me je prizadela s prerano smrtjo moje matere

JOŽEFA KAJBA

se zahvaljujem vsem, ki so mi izrazili sožalje ter mi stali ob strani v težkih trenutkih žalosti.

Posebna zahvala vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti, posebno pa organizaciji ZB NOV, ZVVIJ, DPD »Svoboda« in mladinski organizaciji železarne Štore.

Tone Kajba

ZAHVALA DELAVSKEMU SVETU železarne Štore

Izgovorjena beseda v smislu formalne fraze »hvala lepa« v gotovih primerih nima pravega zvena in jo lahko kvečjemu podkrepim ton glasu ali morda mi-mika.

Ne enega, ne drugega se ne bom poslužila — rajš bom zapisala, kar bo narekovalo srce.

Gesta vašega kolektiva je bila več kot tovariška. Ne gre samo za organizacijo veličastnega pogreba pokojnega, ne za ganljive besede slovesa, tudi ne za izdatno materialno pomoč. Gre za dejstvo, da je zaveden kolektiv, kateremu je vrsto let služil moj mož, velikodušno sprejel žrtev — obveznost, ki je verjetno edinstvena v dobi samoupravljanja delovnih kolektivov.

Ne dvomim, da bosta dva vaša varovanja najbolje znala ceniti to velikodušnost kolektiva železarne Štore. Tudi ne smem dvomiti, da bosta očetovsko gesto kolektiva smatrala kot posojilo, ki ga bo treba hvaležno vračati z nesebičnim delom za kolektiv.

Končno naj pismenim potom izrazim še posebno hvaležno priznanje vodstvu tovarne in delavskemu svetu, da sta sama od sebe s tako mero razumevanja stopila nasproti materi-ženi-vdovi, ki sama nikoli ne bi znala in zmogla ničesar prositi.

Verujte, da smo jaz in moja družinica ponosni, da je mož in oče Jože Mrevlje služil takemu kolektivu!

Za vse — zares iskrena hvala!

Vdani

Milena Mrevlje z družino

NOVI ČLANI KOLEKTIVA:

1. Jager Viktor, KV livar, livarna sive litine, 2. Fidler Jože, KV livar, livarna sive litine, 3. Zupan Ladislav, KV livar, livarna sive litine, 4. Zohar Bogomir, KV strugar, mehanična delavnica, 5. Ožek Branko, KV stroj, ključavničar, mehanična delavnica, 6. Zlof Karl, KV stroj, ključavničar, mehanična delavnica, 7. Fajš Stanislav, NK delavec, šamotarna, 8. Jurkošek Janez, NK delavec, jeklarna, 9. Jurkošek Ivan, NK delavec, jeklarna, 10. Zelič Alojz, NK delavec, ekspedit, 11. Debeljak Rudolf, NK delavec, ekspedit, 12. Smit Adolf, NK delavec, ekspedit, 13. Jurkošek Franc, NK delavec, ekspedit, 14. Močnik Rudolf, KV stroj, ključavničar, mehanična delavnica, 15. Zohar Franc, KV strojni ključavničar, mehanična delavnica, 16. Arzenšek Ljudmila, KV kuharica, DUR, 17. Štusej Alojz, NK delavec, valjarna, 18. Ošlak Jože, NK delavec, jeklarna, 19. Mastnak Marjan, NK delavec, valjarna, 20. Sivka Franc, NK delavec, valjarna, 21. Rajh Jože, NK delavec, livarna sive litine, 22. Sušec Ivan, NK delavec, šamotarna, 23. Jurkošek Jurij, NK delavec, ekspedit, 24. Kasenburger Ljudmila, NK delavka, komunalni oddelek, 25. Perčič Silva, NK delavka, komunalni oddelek, 26. Skale Stanislav, NK delavec, šamotarna, 27. Zupanc Marija, KV kuharica, DUR.

PODJETJE SO ZAPUSTILI

1. Planik Franc, NK delavec v jeklarni je samovoljno zapustil delo, 2. Kozole Konrad, NK de-

lavec v livarni sive litine, samovoljno zapustil delo, 3. Pišek Jože, referent v komercialnem sektorju, disciplinsko odpuščen, 4. Štusej Alojz, NK delavec v valjarni, v preizkusni dobi, 5. Debeljak Rudolf, NK delavec na ekspeditu, v preizkusni dobi, 6. Gajšek Neža, PK delavka v šamotarni, po lastni želji, 7. Voga Anton, NK delavec v livarni sive litine, po lastni želji, 8. Vipotnik Martin, NK delavec v valjarni, po lastni želji, 9. Rataj Jože, VK kovač v mehanični delavnici, umrl, 10. Kompolšek Ivan, star 50 let, jedrar v livarni sive litine, v tem podjetju zaposlen preko 22 let, je bil invalidsko upokojen, 11. Ferlič Stefan, star 57 let, čistilec v livarni sive litine, v tem podjetju zaposlen preko 20 let, je bil starostno upokojen.

POROCILI SO SE

1. Turnšek Ludvik, livarna sive litine, 2. Lešnik Edvard, livarna valjev, 3. Makuc Vili, obdelovalnica valjev, 4. Sulc Anton, valjarna, 5. Golob Ludvik, promet, 6. Grobin Franc skladišče.

NARASČAJ V DRUŽINI SO DOBILI

1. Arzenšek Jože, jeklarna, 2. Vodovnik Mihael, promet, 3. Milnarič Mihael, livarna sive litine, 4. Frece Ivan, livarna sive litine, 5. Čuješ Franc, OTK, 6. Sešek Mihael, valjarna, 7. Set Franc, energetski oddelek, 8. Krznar Alojz, valjarna, 9. Vrhek Franc, livarna sive litine, 10. Pušnik Jože, obdelovalnica valjev.

Cestitamo!

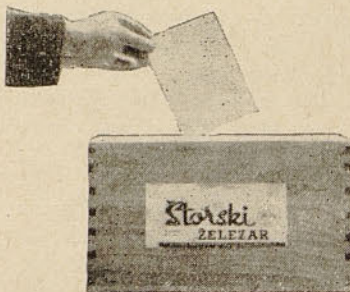
NEZGODE

V mesecu juniju smo imeli 8 nezgod. Ponesrečili so se:

V jeklarni: Jukovič Pavel: pri dviganju opeke z železnim drogrom za sušenje opeke v plinski komori, mu je stisnilo prst desne roke.

Vengust Ivan: pri razdiranju ozkotirne proge ob priliki remonta ga je veriga pritisnila na palec leve noge ob betonski prag hladilne jame.

DOPISUJTE!

V mesecu juniju 1962

V valjarni: Sivka Franc: se je spotaknil na sklopki, padel in opekeli dlani rok.

Livarna sive litine: Perc Mihael: je zaradi dežja tekel od skladišča koksa do razbijalnice, se spotaknil in padel na ozkotirno progto ter poškodoval na glavi.

Sulc Francu: je priletel delec železa v oko, ko je sodelavec odstranjeval železo z jedrnika.

Modelna mizarna: Kovačič Jože: je brusil na smirkovi plošči kovačev lesa, ki mu ga je obrnilo in si pri tem ranil kazavca na roki.

Mehanična delavnica: Likavec Rupert: si je pri prekrivanju strehe poškodoval dlan leve roke, ko je stopil na nepričvrščeno ploščo, ki se je izmaknila izpod nog.

Promet: Debeljak Stanko: pri obračanju kretnice se je kot premikač spotaknil ob kretniški podstavek, padel in poškodoval desno roko v zapestju.

Zaradi teh nezgod smo izgubili 165 delovnih dni v mesecu juniju: vendar pa še štirje ponesrečenci bolujejo v naslednjem mesecu.

Zastavimo si vprašanje, ali bi se morda kakatera od teh nezgod dala preprečiti ali pa so bile vse res neizogibne? Kje tiči potem vzrok tem nezgodam? Menda ne v tem, ker se brez nezgod ne bi dalo delati, ali pa, ker naj bi bilo že v naprej tako usojeno. Vemo namreč, da prav za vsako nezgodo tiči nek vzrok, neko nepravilno dejanje ali nekaj opustitev. Raziskovanje teh virov in vzrokov je pa naloga obratovodstev in komisij HTV. Ker nekatere od navedenih nezgod karakterizirajo splošne vzroke, smo jih na kratko opisali v morebitno razmišljanje kolektiva.

IZOSTANKI V MESECU MAJU

Zaradi bolezni je bilo izgubljenih 3020 delovnih dni, zaradi rednih letnih dopustov 2521, zaradi izredno plačanega dopusta 109, zaradi neplačanih izostankov 30, zaradi neopravičenih izostankov 11, zaradi ostalih izostankov 543, torej skupaj 6252 delovnih dni.

DISCIPLINSKE KAZNI

V preteklem mesecu je bilo izrečenih 26 kazni, od tega je eno kazen izrekli disciplinska komisija pri ODS, druge pa po odločbi glavnega direktorja.

Izrečene so bile naslednje kazni: — po glavnem direktorju opominov 4, ukorov 5, denarne kazni 2% od enomesečnega dohodka 2, denarne kazni 3% od enomesečnega dohodka 4, denarne kazni 5% od enomesečnega dohodka 10; — disciplinska komisija pri ODS OTK in laboratorij je izrekla eno denarno kazen 5% enomesečnega dohodka.

Po značaju se pojavljajo naslednji disciplinski prekrški: največ neopravičeni izostanki z dela, nato malomarno opravljanje dela, neupoštevanje HTV predpisov, odklonitev izvrševanja delovne naloge, odhod z dela preden je potekel redni delovni čas, zloraba službenega položaja, ne upoštevanje internih predpisov podjetja. Statistični pregled nam še pokaže, da je od skupnega števila kaznovanih 21 takih, ki ne

posejdujejo nepremičnine, 17 prvič kaznovanih, po starosti do 20 let 2, do 25 let 4, do 30 let 6, do 35 let 5, do 40 let 1, do 45 let 4 in do 50 let 4. Delavcev neposredno iz proizvodnje 22, iz pisarn uslužbencev pa 4.

V mesecu juniju so prišli na defo v vinjenem stanju oziroma so bili zaradi tega odstranjeni z dela in imajo torej neopravičene izostanke z dela: Rozman Jakob, elektroplavž; Pirnat Mihael, avto-delavnica; Sirk Rudolf, ekspedit; Grašič Franc, valjarna; Feldin Franc, elektroplavž, Romih Stefan, livarna sive litine in Krajnc Vinko iz valjarne.

UPOKOJENI SO BILI

Tovariš Balaskovič Jakob, rojen v Kupetincih pri Ljutomeru. V železarno Štore je prišel že januarja 1938. leta in je bil tu v delovnem razmerju do upokojitve. Torej v tem podjetju več kot 24 let (v valjarni).

Tovariš Turnšek Rudolf, rojen v Babni gori pri Loki. Med NOV je sodeloval v partizanskih enotah in januarja 1947. leta se zaposlil v železarni Štore ter tu ostal do upokojitve dne 6. 5. 1962, torej skupaj nad 15 let. Delal pa je kot posluževalec plinskih generatorjev.

Tovariš Zupanc Alojz, rojen v Storah. Od oktobra 1948. leta dalje je delal v obratu sive livarne do upokojitve dne 19. 5. 1962, skupaj skoraj 14 let.

Tovariš Veber Edvard, rojen v Trstu, se je že v otroških letih s starši preselil v Jugoslavijo. V železarni Štore se je zaposlil maja 1949. leta in delal najprej kot kurjač, nato kot strojevodja na parnem stroju v obratu prometa do upokojitve dne 9. 5. 1962, skupaj 13 let.

Tudi tovariša Kurmanšek Franca, rojenega v Sentjurju pri Celju in zaposlenega od maja 1946. leta do upokojitve dne 25. 5. 1962 v kurilnici kot kovača, torej skupaj 16 let, smo pričakovali na kratke pomenek. Zaradi objektivnih težav je lahko prišel šele nekaj dni pozneje, da je prejel dodeljeno mu nagrado v kadrovskem sektorju.

Od upokojencev se je najprej poslovil v imenu glavnega direktorja podjetja tov. Rajko Markovič, nato v imenu organov upravljanja predsednik DS podjetja tov. Franc Rozman, podpredsednik sindikalne podružnice tov. Ivan Stefančič pa je izročil navzočim upokojencem v znak zahvalnosti denarne nagrade. Poslovilnemu pomenku so prisostvovali tudi obratovodje tistih obratov, kjer so upokojeni sodelavci delali in glavni inženir proizvodnje tov. ing. Milko Starc. Vsi so se sodelavcem, ki odhajajo iz kolektiva, zahvalili za dolgoletno sodelovanje v kolektivu ter jim zaželeli še mnogo srečnih, zdravih let v upokojitveni dobi. Prav tako so upokoenci želeli kolektivu veliko uspehov v nadaljnjem delu in so nam zagotovili, da se bodo veselili vsakega našega uspeha, ker bodo v mislih živeli s kolektivom.

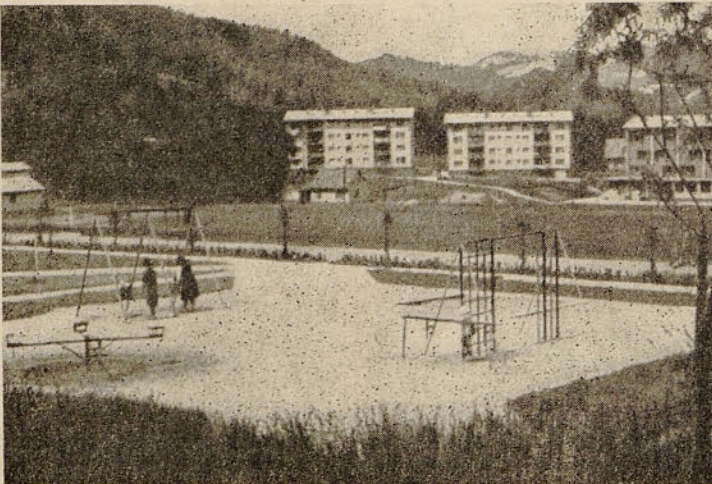
Iz pravilnika: Vsako, pa tudi najmanjšo nezgodo je treba takoj prijaviti

Deseta obletnica Franca Legvarta

Tovariš Franc Legvart, delovodja v strugarni valjev, praznuje letos deseto obletnico udejstvovanja v dramatikah.

Že pri KUD in pozneje pri DPD »Svoboda« v Štorah je režiral in uspešno vodil naše igralske skupine. Za njegovo nesebično in vztrajno delo se mu zahvaljujemo in ga toplo pozdravljamo.

K jubileju čestitamo in mu pri nadaljnjem delu želimo še mnogo uspehov. O. V.

Tudi otroško igrišče na Lipi je sad prostovoljnega dela

